

1940 YILI: TÜRK KÜLTÜR VE EDEBİYATINDA ÇEVİRİ İLE AÇILAN ÇIĞIR

Nihan İÇÖZ

Kırklareli Üniversitesi

İngilizce Okutmanı

nihanicoz77@gmail.com

Özet

Tanzimat Döneminden itibaren Batı eserlerinin dilimize çevrilmesi etkinliği Cumhuriyet Dönemi'nde, özellikle de 1940 yılında Hasan Ali Yücel tarafından Tercüme Bürosu'nun kurulmasıyla daha da hız kazanmıştır. Tanzimat'tan başlayarak Tercüme Bürosu ile devam eden, bu Batı eserlerinin çevrilmesi hareketi ile yeni bir "kültür repertuarı" oluşumu hedeflenmiş, ve çeviri eserler sayesinde oluşacak olan bu yeni kültür repertuarı ile de yeni Türk Cumhuriyeti'nin yeni repertuarı ile Batılı ve modern bir edebiyat ve kültür ithali amaçlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, Tanzimat ile başlayıp Tercüme Bürosu ile devam eden bu sistemli ve amaçlı çeviri çalışmalarının, yeni oluşacak olan Türk Edebiyatı ve dolayısıyla da kültürüne olan katkılarını incelemek ve aynı zamanda, çeviri etkinliğinin ve biliminin, disiplinler arası bir etkinlik ve bilim olduğunu edebiyat ve kültür ile olan bağı yardımıyla göstermektir.

Anahtar Kelimeler: çeviri ,edebiyat, kültür repertuarı

Alan Tanımı: Çeviri (Kültür ve Edebiyat)

ABSTRACT

YEAR 1940: A NEW ERA THAT WAS OPENED IN TURKISH CULTURE AND LITERATURE BY TRANSLATION

Many Western literary works have been translated into our language during the Tanzimat Reform Era, and especially with the foundation of Translation Bureau by Hasan Ali Yücel in 1940, this translation activity has been accelerated in Turkish Republic Period. The aim of the translation movement mentioned that began with the Tanzimat and went on with the Translation Bureau, was to form a new “culture repertoire“ by means of translated works which would help to export a western and modern literature and culture into the newly founded Turkish Republic. The aim of this study is, to look into the contributions of those systematic and purposeful translation studies to the new Turkish literature and culture, which will emerge subsequently, and with reference to its relationship to literature and culture, to present that, translation activity and study have been an interdisciplinary activity and study.

Keywords: Translation, literature, culture repertoire

JEL Code: Z19

1. GİRİŞ

Tanzimat dönemiyle başlayan Batı eserlerinin dilimize çevrilmesi hareketi Cumhuriyet döneminde, özellikle de 1940 yılında Hasan Ali Yücel tarafından Tercüme Bürosu'nun kurulmasıyla daha da hız kazanmıştır. Bu çeviriler yardımıyla bir “kültür ithali” hedeflenmiş ve çeviri eserler sayesinde gerçekleştirilecek olan bu kültür ithali sonucunda oluşması beklenen kültür repertuarı ile de genç Türkiye Cumhuriyeti'nin genç nesillerine miras bırakılacak olan, kendisi gibi genç, dinamik, ilerici, Batılı ve modern bir edebiyata hayat vermek amaçlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, Tanzimat ile başlayıp Tercüme Bürosu ile devam eden bu sistemli ve amaçlı çeviri çalışmalarının, yeni oluşacak olan Türk Edebiyatı ve dolayısıyla da kültürüne olan katkılarını incelemek ve aynı zamanda, çeviri etkinliğinin ve biliminin, bir milletin tarihi ve kültürü ile sürekli ve yoğun bir etkileşim halinde olduğunu; çevrilecek eserlerin seçimini dönemin tarihi olaylarının ve tarihi aktörlerinin yönlendireceğini ve seçilen eserler doğrultusunda ve tarihi aktörlerin öncülüğünde yapılan çevirilerin de, sonrasında, o milletin kültür ve tarihine yön vereceğini, dolayısıyla, çevirinin, mekanik bir dilden dile aktarım aracı olmakla kalmayıp, diğer bilim dallarıyla etkileşim halinde olan disiplinler arası özerk bir bilim dalı olduğunu, çeviribilim kuramcısı Itamar Even-Zohar'ın “Çoğuldizge Kuramı”, Hans Vermeer'in “Skopos Kuramı

ve diğer bir çeviribilim kuramcısı Gideon Toury'nin “Çeviri Normları”na dayanarak göstermeye çalışmaktır.

2. 1940 YILI: TÜRK KÜLTÜR VE EDEBİYATINDA ÇEVİRİ İLE AÇILAN ÇIĞIR

2.1. Tanzimat Dönemi ve Edebiyatı

Tanzimat dönemindeki çeviri hareketliliğine geçmeden önce, öncelikle Tanzimat dönemine ve sonra Tanzimat'ın mevcut edebiyattaki etkilerine kısaca değinelim. Tanzimat, Osmanlı İmparatorluğu döneminde, 1939 yılında, yaklaşık üç sayfadan oluşan bir metnin, yani Tanzimat Fermanı'nın okunmasıyla başlayan döneme verilen addır. Bu ferman, devletin bir gerileme döneminde olduğu vurgulanmış, ama yapılacak yeniliklerle ve çıkarılacak yeni yasalarla bu durumun son bulacağı haber verilmiştir. Ferman, fikir ve yapı bakımından, Fransız Devrimi'nin, İnsan ve Vatandaş Hakları bildirgesinden esinlenmiştir. Bu ferman ile çok uluslu bir imparatorluk olan Osmanlı'da ilk kez vatandaşlık kavramı ve beraberinde vatandaşlık hakları gündeme gelmiş, getirilen yeniliklerin Kur'an'a ve Osmanlı'nın eski töre ve kanunlarına dayandırılmasına özen gösterileceği ise önemle vurgulanmıştır. Bu dönem modernleşme ve yenileşme dönemidir. Düzenlemeler, reformlar anlamına gelmekte ve Tanzimat, Batı dillerinde çoğunlukla Osmanlı Reformu çevirisiyle eş değer olarak adlandırılmaktadır. 1876'da II. Abdülhamit'in tahta çıkması ve Meşrutiyetin ilanı ile sona ermiş kabul edilir. Ancak genel anlamda Osmanlı Reformunun 1922'de Osmanlı Devleti'nin sona ermesine dek sürdüğü de söylenebilir. Reformun genel amacı, Avrupa'nın askeri, teknik, ekonomik ve diğer birçok alandaki gelişimi karşısında zayıf ve güçsüz düşen Osmanlı Devleti'ni hukuki, mali, askeri alanlarda ve eğitim alanında yapılacak olan yenilikler yardımıyla güçlendirmektir.

Tahmin edilebileceği gibi, Tanzimat Dönemi, Osmanlı Edebiyatı üzerinde etkili olmuş ve hatta bu dönem edebiyatına Tanzimat Edebiyatı ismini vermiştir. Tanzimat Fermanı'yla devletin birçok alanında hedeflenen yenilik, bunlara paralel olarak edebiyata da yansımıştır. Tanzimat'la vatandaşlık kavramının ortaya

çıkması sonucunda edebiyatta da vatan, hak adalet, özgürlük kelimeleri yazına girmiştir. Edebiyatta bu konuların işlenmeye başlaması, Tanzimat'ın, daha önce de belirtildiği gibi, fikir ve yapı bakımından Fransız Devrimi'nden etkilenmiş olmasıyla da açıklanabilir. Yine Batıyı örnek alan ve modernleşmeyi hedefleyen bu dönemin edebiyatında Batılı tarzda eserler verilmeye başlanması da tesadüf değildir.

2.2. Tanzimat Dönemi Çevirileri

Tanzimat Dönemi, Batılılaşma ve modernleşmeyi edebiyat alanında da hedeflemiş, hatta Batılılaşma ve modernleşmeyi edebiyat aracılığıyla hedeflemiş, bu amaca ulaşmak için de, doğrudan çeviriden yararlanmıştır. Prof. Dr. Saliha Parker “Tanzimat Döneminde Avrupa Edebiyatından Çeviriler” isimli makalesinde, Yeni Türk Edebiyatının, Avrupa ve özellikle de Fransız edebiyatının etkisinde kalınarak oluştuğunun ve Avrupa edebiyatından dilimize yapılan çevirilerin bunda büyük payı olduğunun Edebiyat Tarihçileri tarafından kabul edildiğinin altını çizmekte ve Tanzimat Döneminde, çevirmen yetiştirmek amacıyla, Avrupa dillerinin, özellikle de Fransızcanın öğretildiğini, “Batı’yla kesintisiz bir kültür ilişkisini sürdürmesi amacıyla” okul niteliğinde olan Babıali Tercüme Odası’nın açıldığını, bir çok bilimsel eserin yazılmasını ve çevrilmesini sağlayan, içerinde öğretmenler, bilim adamları ve tarihçilerin bulunduğu bir gruptan oluşan Encümen-i Daniş’in kurulduğunu ve içerisinde bir çok çeviri esere yer veren gazetelerin varlığının, bu dönemde Avrupa kültürüne artan merakın ve bu kültüre verilen önemin göstergeleri olduğunu vurgulamaktadır. Buna ek olarak Parker, edebiyat alanındaki yeniliklere Fransız edebiyatından Türkçeye yapılan çevirilerle başladığını ve bu çevirilerin, devamında, edebiyatımıza yeni türlerin girmesine öncülük ettiğini belirtmektedir. Buna örnek olarak da, İbrahim Şinasi’nin, Fransızcadan yaptığı çeviriler sonrasında, ilk tiyatro oyununu yazmasını göstermektedir (2003: 27-28). Ayrıca yine Batı eserlerinden yapılan çeviriler sayesinde artık kısırlaşmaya başlayan Divan Edebiyatından, edebi alanda yaratıcı bir sürece geçiş olduğunu da hatırlatmaktadır (2003: 31).

Görülüyor ki, hem Osmanlı tarihine ait bir dönem olan Tanzimat dönemi edebiyat ve çeviri çalışmalarını etkilemiş, hem de yapılan bu çeviriler Osmanlı’nın edebiyatını ve belki de oluşacak yeni kültür sayesinde, sonrasında meydana gelecek diğer tarihi olayların seyrini etkilemiştir. Dolayısıyla, tarih, edebiyat ve çeviribilim arasında var olan sürekli bir etkileşimden söz etmek mümkündür.

2.2.1. Itamar Even-zohar ve Kültür Repertuarı

Çeviri eserler Tanzimat edebiyatını şekillendirmekle kalmamış, yeni bir edebiyatın oluşumunu da sağlamıştır. Bu durum, İsraili çeviri bilim kuramcısı Itamar Even- Zohar'ın "Kültür Repertuarı" kavramı ile açıklanabilir. Even- Zohar "Kültür Repertuarının Oluşturulması ve Aktarımın Rolü" [The Making of Culture Repertoire and The Role of Transfer] başlıklı makalesinde "Kültür Repertuarı" kavramını, bir grup ya da o grubun üyeleri tarafından, yaşamı daha düzenli hale getirmek için faydalanılan ve o grubun üyelerinin kabul ettiği seçeneklerin tamamı olarak tanımlamaktadır. Zohar'a göre, bu kültür repertuarı kasıtlı, yani bir takım insanların bu işe kendilerini adanması sonucunda; ya da kasıtsız, kendiliğinden olabilmektedir. Ayrıca Zohar, bu oluşumun iki şekilde; dışarıdan alım ve aktarım yolu ile mümkün olabileceğini açıklamaktadır (2000:1-3). Tanzimat dönemi çevirilerine dönecek olursak, Batı eserlerinin çevirisi yardımıyla oluşturulmaya çalışılan repertuarın Osmanlı halkının ve gelecek nesillerinin faydalanması için, yenilikçi, batılı ve modern bir repertuar olmasının hedeflediğini, bu repertuarın Tanzimat Döneminin devlet adamları ve edebiyatçıları tarafından planlanarak, yani kasıtlı bir şekilde oluşturulmaya çalışıldığını ve bu oluşumun Avrupa'dan, yani dışarıdan alım yoluyla gerçekleştirildiğini görmekteyiz.

"Yazınsal Çoğuldizge içinde Çeviri Yazının Durumu" [The Position of Translated Literature Within the Literary Polysystem] adlı makalesinin daha en başında Zohar, çevirinin, ulusal kültürlerin şekillenmesinde önemli bir rolü olduğunu altını çizmekte ve devamında "çeviri yazını yalnız başlı başına bir dizge değil, çoğuldizgenin tarihine tam anlamıyla katılan, onun bir parçası olan ve çoğuldizge içindeki bütün ortak dizgelerle ilişkiler içinde bulunan bir dizge" olarak tanımlamaktadır. Zohar ayrıca, çeviri yazının bulunabileceği iki tür konumdan bahseder: Merkez ve çevre konumlarından. Çeviri yazının merkez konumda olması çoğuldizgenin merkezini büyük ölçüde biçimlendirmesi anlamına gelmektedir. Durum böyle olduğunda, çeviri yazın büyük ölçüde yenilikçi faktörlerle özdeşleşmiş ve bu konumu edebiyat tarihini şekillendiren olayların olduğu bir sürece rastlıyorsa, bu olaylarla birlikte anılıyor demektir (2000:125-128). Even-Zohar'ın bu bakış açısı, Tanzimat Dönemi çeviri yazınının durumu ile bire bir örtüşmektedir. Tanzimat Dönemine kadar olan dönemde Osmanlı'da merkez konumunda olan edebiyat, Divan edebiyatı idi. Ancak, Parker'in belirttiği gibi, Divan Edebiyatının kendini yenileyemez hale gelmesinden dolayı, Divan edebiyatı çoğuldizgenin merkezindeki konumunu zamanla

yitirmeye başlamış ve onun yerini, bu durumun farkına varan Tanzimat edebiyatçılarının Batı edebiyatının “yaratıcı güçlerini” keşfetmeleri ve bu edebiyattan dilimize yapılan çevirileri sayesinde, çeviri edebiyat merkez konumuna geçmiştir. Bu geçiş elbette ki kolay olmamış, bir takım dirençler ve zorluklarla karşılaşmış, ancak sonuç olarak roman ve tiyatro gibi yeni türler çoğuldizgeye girmiş ve merkez konumunda yerlerini almışlardır (2003:31). Buna ek olarak, Zohar’ın dediği gibi, çeviri yazın yenilikçi faktörlerle özdeşleşmiş, bu dönemde Avrupa edebiyatından yapılan çeviriler, Batılılaşma ve modernleşme gibi kavramlarla beraber anılır hale gelmiştir.

Dolayısıyla Tanzimat’la çeviri etkinliği karşımıza dilden dile mekanik bir aktarımın çok ötesinde, Zohar’ın kuramında gördüğümüz üzere, bir toplumun kültürünü derinden etkileyip, kökten değiştirebilecek, sistemli, planlı ve amaçlı bir bilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.3. Hasan Ali YÜCEL ve Tercüme Bürosu

Osmanlı’nın Tanzimat döneminden Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk yıllarına geçtiğimizde, Tanzimat’la başlanan yenilikçi ve modern Batılı kültür repertuarı oluşturma çabalarının, Cumhuriyet Döneminde ivme kazandığını görürüz. Özellikle 1940 yılından itibaren devlet desteğiyle sistematik bir şekilde çeviri çalışmaları yoğunlaştırılmış ve tercüme işi bir “medeniyet ve kültür davası” olarak görülmüştür. Yazar, çevirmen ve edebiyatçı Bedrettin Tuncel, Cumhuriyet Döneminde bu farkındalığı yaratan ve daha sonraları, yeni nesillere yepyeni duygu ve düşünceler bırakılmasını sağlayacak olan kişinin, dönemin Maarif Vekili Hasan Ali Yücel’den başkası olmadığını, “Hasan Ali Yücel ve Tercüme” isimli yazısında önemle hatırlatmaktadır. Yine aynı yazısında, Yücel’in Birinci Türk Neşriyat Kongresi’nin en mühim konusu olarak tercüme işinin masaya yatırılıp incelenmesini sağladığını ve çevrilecek eserlerin en önemlilerini tespit ettirdiğini belirtmektedir (2003:43-44). Kongrenin sonunda çalışmalarına başlayan Tercüme Encümeni raporu incelendiğinde ise tercüme çalışmalarında iki temel amacın belirlendiğini açıkça görmek mümkündür.

2.3.1. Hans J. Vermeer’in “Skopos Kuramı

Cumhuriyet Dönemi çevirilerinde çevirilerin amacını tespit etmeden önce, çeviribilim kuramcısı Hans J. Vermeer’in “Skopos Kuramı”nda çeviride amacı

nasıl açıkladığına göz atabiliriz. Vermeer'e göre çeviri öncelikle bir eylemdir ve çevirmen bu eylemi gerçekleştirirken, bir başlangıç noktasından yola çıkarak, bir amaca yönelik olan bu eylemini gerçekleştirir. Birçok alternatif arasından çevirmen, mevcut durum için en uygun olan eylemi seçer ve amacına, en iyi olduğuna inandığı yoldan ulaşmaya çalışır (1996). Hasan Ali Yücel ve ekibinin çalışmalarını incelediğimizde, her şeyden önce, amaçları doğrultusunda, çevrilecek eserleri belirlediklerini ve bunu yaparken, seçilen eserlerin, kültürümüze hümanizmi taşıyacak eserler olmasına büyük önem verdiklerini görürüz. Amaçlarını ise Encümen raporunda net bir şekilde tespit etmek mümkündür. İlk amaçlarını “memlekete medeniyet aleminin fikirlerini ve hassasiyetini getirmek”, ikinci amaçlarını ise “dilimizi zenginleştirmek” olarak belirlemişlerdir. Batı'nın medeniyetin ve ilericiğin merkezi olduğuna inandıklarından, Batı eserlerinden yapılan çevirilerin, kültürümüze medeni ve ilerici fikirlerin nüfuz etmesini sağlayacağına inanmışlar ve böylelikle, çeviri eserlerin ve bu çeviri eserler sayesinde yeni edebiyat türlerinin çoğulduzgeye girmesiyle, dilimizin zenginleşeceğini düşünmüşlerdir. Vermeer'in Skopos Kuramı da, tıpkı Even-Zohar'ın “Çoğulduzge Kuramı” gibi, çeviriyi basit bir aktarım olmanın ötesine taşıyıp, belirli bir amaç doğrultusunda yürütülen, bir başlangıç ve bitiş noktası bulunan, planlı, alternatiflerin değerlendirilip sonuca ulaşıldığı bir eylem olarak tanımlayıp özerk bir bilim olarak konumlandırmaktadır.

Hasan Ali Yücel'in önderliğindeki bu “tercüme seferberliği”, Tercüme Bürosu'nun kurulması ve çalışmalarıyla doruk noktasına ulaştı. Çeviri çalışmaları hız kazanıp daha nitelikli hale geldi. Ayrıca, böyle bir büronun varlığı sayesinde, tercüme işleri belirli bir çatı altında toplanıp, çevrilmesine karar verilen eserlerin çevirmenlere paylaşılması, çevirilerin denetlenmesi ve yayın işlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlayacak sistemli ve planlı bir çalışma sağlanmış oldu (Gürçağlar, 2003: 49-51). Ayrıca, büronun çalışanları bu sistematik ve planlı çeviribilimsel çalışmaların gerektirdiği gibi, çeviri normlarını da belirlediler.

2.3.2. Gideon Toury ve Çeviri Normları

Çeviribilim kuramcısı Gideon Toury çeviri edimi ve çeviri normlarından şu şekilde söz etmektedir. Öncelikle çeviriyi kültür açısından çok önemli bir yere koymakta, çevirmeni de toplumsal rolü olan, yani, belli bir toplumun üyelerinin, belli bir görevi, kendilerinden bekleneni doğru şekilde yapmakla

görevlendirdikleri kişiler olarak görmektedir (2000:198). Toury'nin bu bakış açısıyla, çeviriye kültürel, çevirmene de toplumsal bir rol yüklediğini görebiliriz. Hasan Ali Yücel ve çoğunluğu öğretim üyeleri, yazarlar ve öğretmenlerden oluşan arkadaşlarının da Çeviri Bürosu çatısı altında yapmaya çalıştıkları tam da budur. Batı edebiyatından seçtikleri, çoğu klasiklerden oluşan çeviriler sayesinde, yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin, modern, hümanist ve yenilikten yana bir kültüre sahip olması için, bu niteliklere sahip Batılı eserlerin çevirisiyle bu özellikleri Türk kültürüne aktarmayı hedeflemişlerdir. Bu toplumsal rolü ve görevi de, her biri farklı meslek gruplarından olan, ancak aynı ortak amaç etrafında birleşmiş Çeviri bürosu çalışanları gönüllü olarak üstlenmişlerdir.

Toury, çeviri normlarını, Çeviri Normlarının Doğası ve Çevirideki Rolü" [The Nature and Role of Norms in Translation] adlı makalesinde, öncül normlar, süreç öncesi çeviri normları ve çeviri süreci normları olarak üç gruba ayırmaktadır. Öncül normlar çeviriye başlamadan önceki genel yaklaşımımız ile ilgilidir (2000:200-1). Çevirinin "yeterli çeviri" mi yoksa "kabul edilebilir" çeviri mi olacağı bu normlarla ilgilidir. Yeterli çeviri yapmayı hedefleyen çevirmen çevirisinde kaynak metnin normlarına sadık kalarak, yani kaynak odaklı çeviri yapmayı, diğer yandan kabul edilebilir çeviri yapmayı hedefleyen çevirmen ise erek metnin normlarına bağlı olarak erek odaklı bir çeviri hedefler. Çeviri Bürosu'nu çalışmalarını bu anlamda yorumlamaya çalıştığımızda, yeterli çeviriye hedeflediklerini, diledikleri gibi özgürce yapılan çeviriden kaçındıklarını görürüz. Toury'nin, süreç öncesi çeviri normları ile kast ettiği ise, çevirmenin belirleyeceği çeviri politikası ile, yani, hangi kaynak kültüre, hangi erek kültürden ve hangi tür metinleri ve hatta hangi metinleri çevireceğidir (2000:198). Çeviri Bürosu'nun çeviri faaliyetlerine baktığımızda, çevrilecek eserleri rastgele seçmediklerinden, süreç öncesi çeviri normlarını göz önünde bulundurdıklarını, bu anlamda, Batı edebiyatından özellikle de önemi tüm dünyaca kabul edilmiş olan klasikleri, buna ek olarak felsefi, tarihsel ve bilimsel eserleri çevirmeye karar verdiklerini görürüz. Başka bir süreç öncesi çeviri normu olarak, Suat Karantay'ın da belirttiği gibi, çevirilerin mümkün olduğunca kaynak dilden yapılmasına karar verildiği, ancak bunun zor olduğu durumlarda, örneğin, Yunanca ve Latince dillerde kaynak metin diline hakim olup bu dillerden çeviri yapabilecek yetide sınırlı sayıda çevirmen olması hatta bazen hiç olmaması durumunda, bu gibi dillerde yazılmış eserlerin ikinci bir dilden çevirisinin yapılmasına izin verildiği anlaşılır (2003:68).

Toury'nin çeviri süreci normlarına göz atacak olursak, bu normların çevirmenin, çeviriye yaptığı esnada verdiği kararlarla ilgili normlar olduğunu görürüz. Bunlar

matriks normlar ve metinsel-dilsel normlardır. Matriks normlarda çevirmen metni ne şekilde bölümlendireceğine karar verir. Nerelerde ekleme, kısaltma, atlama yapacağı türünden kararlar bu normlarla ilgilidir (2000:202-203). Bu normlarla ilgili olarak Çeviri Bürosu'nun, metni Tanzimat Dönemi'nin başlarında yapıldığı gibi özetleyerek değil, kaynak metnin yapısına sadık kalarak tam olarak yapması esası ön plandaydı. Metinsel-dilsel normları ise Toury daha çok dil kullanım üslubuyla ilişkilendirmektedir. Çeviri Bürosu'nun önemle üzerinde durduğu konulardan biri budur. Tanzimat'a kadar hakim olan Divan edebiyatının dili ağır, anlaşılması zor bir dildir. Ayrıca Mustafa Kemal Atatürk'ün de desteğiyle Cumhuriyet Dönemi'nde dilde sadeleştirme politikası uygulanmış, dil Arapça ve Farsça kelimelerden mümkün olduğunda arıtmaya çalışıldığından, bu politika Çeviri Bürosu'nun da benimsediği politika olmuştur ve bu sebeple de çevirilerde sade ve anlaşılır bir dil kullanmaya özen gösterilmiştir.

3. SONUÇ

Özetle, Cumhuriyet döneminde Hasan Ali Yücel liderliğinde hızla yürütülen çeviri çalışmaları, Tanzimat'ın da ötesine gitmiş, belirlenen normlar sayesinde daha organize ve planlı bir şekilde sürmüştür ve hedeflerine ulaşmıştır.

Sonuç olarak görülmektedir ki, Tanzimat ile çeviri durağından yola çıkılıp Cumhuriyet'le çeviribilim dünyasına varılmıştır. Çeviri ile başlanan yolculuk, Türk milletini mevcut bir kültür, medeniyet ve tarihten, bilimin ışığında, yepyeni başka bir kültür, medeniyet ve tarihe taşımış, tarih sahnesinde öne çıkan tek bir devlet, fikir ve bilim adamının öncülüğündeki çalışmalar nesillerden nesillere aktarılacak yeni bir kültür repertuarının oluşumuna öncülük etmiştir. Tüm bunlardan şu da anlaşılmaktadır ki, çeviri basit bir aktarım etkinliği değil, bir milletin tarihinde etkili olup kültürünü baştan yazabilecek güçte bir eylem ve bunun ötesinde, hem kendisi başka bilimlerden etkilenen, hem de kendisinin diğer bilimleri etkilediği, disiplinler arası özerk bir bilim dalıdır.

KAYNAKLAR

Erhat, Azra. “Tercüme Bürosu ve Tercüme Dergisi Üstüne.” *Çeviri Seçkisi I: Çeviriyi Düşünenler*. Hazırlayan: Mehmet Rifat. İstanbul: Dünya Yayıncılık, 2003.

Even-Zohar, Itamar. “The Position of Translated Literature within the Literary Polysystem.” *The Translation Studies Reader*. Ed. Lawrence Venuti. London & New York: Routledge, 2000.

Even Zohar, Itamar. “Yazınsal Çoğuldizge İçinde Çeviri Yazının Durumu.” *Çeviri Seçkisi II: Çeviri (bilim) Nedir?**. Hazırlayan: Mehmet Rifat. Trans. S. Paker. İstanbul: Sel Yayıncılık, 2008.

Gürçağlar, Ş. Tahir. “Tercüme Bürosu Nasıl Doğdu. Birinci Türk Neşriyat Kongresi ve Çeviri Planlaması.” *Çeviri Seçkisi I: Çeviriyi Düşünenler*. Hazırlayan: Mehmet Rifat. İstanbul: Dünya Yayıncılık, 2003.

Karantay, Suat. “Tercüme Bürosu: Normlar ve İşlevler.” *Çeviri Seçkisi I: Çeviriyi Düşünenler*. Hazırlayan: Mehmet Rifat. İstanbul: Dünya Yayıncılık, 2003.

Kudret, Cevdet. “İlk Adım: Çeviri.” *Çeviri Seçkisi I: Çeviriyi Düşünenler*. Hazırlayan: Mehmet Rifat. İstanbul: Dünya Yayıncılık, 2003.

Paker, Saliha. “Tanzimat Döneminde Avrupa Edebiyatından Çeviriler.” *Çeviri Seçkisi I: Çeviriyi Düşünenler*. Hazırlayan: Mehmet Rifat. İstanbul: Dünya Yayıncılık, 2003.

Toury, Gideon. “Çeviri Normlarının Doğası ve Çevirideki Rolü.” *Çeviri Seçkisi II: Çeviri (bilim) Nedir?**. Hazırlayan: Mehmet Rifat. Trans. A. Eker. İstanbul: Sel Yayıncılık, 2008.

Toury, Gideon. “The Nature and Role of Norms in Translation.” *The Translation Studies Reader*. Ed. Lawrence Venuti. London & New York: Routledge, 2000.

Tuncel, Bedrettin. “Hasan-Ali Yücel ve Tercüme.” *Çeviri Seçkisi I: Çeviriyi Düşünenler*. Hazırlayan: Mehmet Rifat. İstanbul: Dünya Yayıncılık, 2003.

Vermeer, Hans J. *A Scopus Theory of Translation*. Verlag: Heidelberg, 1996.